

Kommunledningskontoret
Samuel Larsson

Valnämnden

Redovisning av principer för rekrytering och bemanning av röstmottagare under valåret 2024

Ärendet

Inför valet till Europaparlamentet 2024 ska ordförande, vice ordförande och röstmottagare förordnas för kommunens valdistrikt. Röstmottagare ska också rekryteras för att tjänstgöra under förtidsröstningen. Valnämnden har delegerat till kommunledningskontoret att förordna de uppdrag som krävs. Med föreliggande ärende redovisas de principer som kommer att tillämpas vid rekryteringen och bemanningen av röstmottagare under valåret 2024. Det är kommunledningskontorets bedömning att principerna ger mycket goda förutsättningar för att förordna röstmottagare i enlighet med vallagens bestämmelser.

Kommunledningskontorets förslag till beslut

Valnämndens beslut

Valnämnden noterar informationen och lägger redovisningen till handlingarna.

Kommunledningskontorets utredning

Principer för rekrytering och bemanning i valet 2024

Generella krav på röstmottagare

Vid rekrytering av röstmottagare eftersträvas en bra servicekänsla och en hög administrativ förmåga med vilket avses att man är noggrann, strukturerad och effektiv. Samtidigt är stresstålighet en viktig egenskap då det stundtals kan bli hög belastning i lokalen under dagens gång. I arbetsuppgifterna ingår bland annat att ta emot röster och pricka av i röstlängden, upprätthålla en god ordning i vallokalen, samt efter vallokalens stängning granska och räkna rösterna. Sammanräkningen av rösterna under valnatten kan dra ut på tiden vilket ställer ett visst krav på uthållighet och ska således tas i beaktande vid förordnandet av kandidater.

18-årsgräns

Vallagen reglerar inte hur ung en röstmottagare kan vara för att tjänstgöra. En lämplig gräns är att vederbörande ska ha fyllt 18 år senast dagen som tjänstgöring sker. Detta kommer utgöra ett krav vid rekryteringen under valåret 2024.

Kommunledningskontoret
Samuel Larsson

Spridning av ålder, kön och bakgrund

Vid sammansättningen i vallokalen ska det eftersträvas att de röstmottagare som tjänstgör speglar hur samhället ser ut med en spridning av kön, ålder och bakgrund. Det ska råda en god balans mellan röstmottagare med tidigare erfarenhet och nya röstmottagare. Ett mål med detta är att det ska ge förutsättningar för kunskapsväxling mellan dem som har erfarenhet och dem som är röstmottagare för första gången.

Röstmottagare får inte finnas på valbar plats till Europaparlamentet

Inför valåret 2018 (riksdag, kommun och landsting) fattade valnämnden beslut om att politiker på valbar plats inte skulle få tjänstgöra som röstmottagare. Beslutet var i linje med den så kallade vallagskommitténs förslag (Statens offentliga utredningar, E-röstning och andra valfrågor, SOU 2013:24, s 17). Något lagligt hinder finns inte om att förordna politiker på valbar plats som röstmottagare. Kommittén lämnade heller inte något sådant förslag till ändring i lagen men uttalade att det fick anses befogat att en person som kandiderar på lista inte ska fungera som röstmottagare.

Under valåren därefter har det varit en viktig princip att ingen röstmottagare finns på valbar plats. Skäl för att behålla kravet förelåg även inför valet 2022 och efterlevdes utan undantag. Kravet får betydligt större negativa konsekvenser i ett val till riksdag, kommun och region än till ett val till Europaparlamentet. Detta eftersom det troligtvis inte kommer finnas någon på valbar plats och som samtidigt är aktuell för uppdraget. Därför bör kravet även gälla under valåret 2024.

Rekryteringsförfarande

Gruppen av potentiella röstmottagare kan delas upp i tre kategorier: allmänheten, kommunens förtroendevalda, och kommunens tjänstemän.

De allra flesta röstmottagare rekryteras från allmänheten. Denna grupp nås genom informationsinsatser på kommunens hemsida och i DanderydsAktuellt samt genom inlägg på sociala medier. Vid valet 2022 visade sig dessa vara effektiva. Totalt inkom 266 intresseanmälningar vilket är ett mycket gott resultat.

För att nå den viktiga gruppen 18–25 år vände sig kommunen direkt till eleverna på gymnasieskolorna med information om möjligheten att bli röstmottagare. Detta gav ett gott resultat och kommer att genomföras inför nuvarande valårs rekrytering. Det ska noteras att kommunen skickade informationen med skolornas på förhand givna godkännande.

För att säkerställa kvaliteten i rekryteringen hölls korta intervjuer per telefon med kandidater som inte varit röstmottagare tidigare. Förfarandet kräver stora arbetsresurser och det utgör en utmaning att klara det inom befintliga personalresurser. Kommunledningskontoret har dock kvar samma målsättning inför valåret 2024 och kan konstatera att det är en ambition som

Kommunledningskontoret
Samuel Larsson

är hög, särskilt med tanke på att röstmottagarna blir fler jämfört med föregående val.

Personer ur samma familj ska inte få tjänstgöra i vallokal tillsammans

I likhet med valåren 2018, 2019 och 2022 ska personer från en och samma familj inte få tjänstgöra i en och samma vallokal. Syftet med regeln är att upprätthålla förtroendet för röstmottagningen. Detta krav upprätthölls utan undantag både 2018, 2019 och 2022 bör kvarstå under valåret 2024.

Antal röstmottagare

Danderyds kommun är indelad i 20 valdistrikt. Enligt 3 kap 4 § vallagen ska det för varje valdistrikt utses minst fyra röstmottagare varav en ordförande och en ersättare för ordföranden. Vidare ska det på varje röstmottagningsställe finnas så många röstmottagare som behövs för att röstmottagningen ska kunna genomföras (3 kap 5 § vallagen). I vallokalerna ska det på valdagen inte finnas färre än tre röstmottagare som tjänstgör samtidigt, medan minimikravet i en förtidsröstningslokal är två röstmottagare (3 kap 6 § vallagen).

Valåret 2018 tjänstgjorde sex röstmottagare i varje vallokal. Valåret 2022 höjdes bemanningen till 7 med anledning av planerna att använda delade röstlängder och de krav på valarbetet som sker till följd av höjda lagkrav om skydd för valhemligheten. Slutsatsen efter 2022 års val är att varje vallokal behöver minst åtta röstmottagare eftersom detta är en förutsättning för att arbeta effektivt med delade röstlängder.

I förtidsröstningslokalerna utgår bemanningen från lokalernas skilda förutsättningar. I Stocksunds bibliotek är tillströmningen av väljare låg vilket möjliggör en grundbemanning om två röstmottagare. I Djursholms och Enebybergs bibliotek är behovet större vilket gör att det behövs en grundbemanning på tre röstmottagare. Förtidsröstningen på Entrétorget i Mörby centrum tar emot ungefär hälften av kommunens förtidsröster vilket innebär att grundbemanningen blir fyra. Bemanningen behöver stundtals öka, särskilt under valveckan. På Entrétorget är det nödvändigt med en bemanning om sex röstmottagare när tillströmningen är hög.

Dessa principer för bemanningen innebär att antalet personer som ska rekryteras till röstmottagningen på valdagen uppgår till 160 personer exklusive extra förstärkning och reserver om cirka 15 personer. Behovet av röstmottagare som ska tjänstgöra vid förtidsröstning inklusive röstning på institutioner beräknas uppgå till cirka 30.

Kommunledningskontorets bedömning

Det är kommunledningskontorets bedömning att de redovisade principerna ger mycket goda förutsättningar för att en ändamålsenlig och effektiv rekrytering och bemanning, i enlighet med vallagens regler, ska kunna genomföras under valåret 2024.

Datum
2023-08-22**Diarienummer**
VN 2023/6Kommunledningskontoret
Samuel Larsson**Konsekvenser för barn och unga**

Ärendet gäller primärt inte barn och unga då de personer som kommer vara aktuella för uppdragen kommer vara minst 18 år fyllda vid tiden för tjänstgöring.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet innebär en kostnadsökning mot tidigare i valår med anledning av att antalet röstmottagare i vallokalerna höjs. 15 extra röstmottagare utgör en kostnad om knappt 50 000 kronor och ryms inom budgeterade medel.

Elisabeth Jarborn
KanslichefSamuel Larsson
Kommunsekreterare

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Redovisning av principer för rekrytering och bemanning av röstmottagare under valåret 2024